

ӘДӘБИЯТ ГӘЗЕТІ

АЗӘРБАЙҠАН СОВЕТ
АЗЫЧЫЛАРЫ ИТТИФАҒЫ
ИДARӘ ХЕЙ'ӘТИНИН
ОРГАНЫ

№ 7 (584) Чүмә 3 март 1950-чи ил гиймәти 40 гәп.

Мирзә Ибраһимов

Азәрбайҗан совет әдәбиятының көркәм-ди нумайендәлериндән олан азычы-драматург Мирзә Ибраһимов йолдаш бу үчүнчү чагырында да ССРИ Али Совети депутатлыгына намизәд кәстәрилмишир.

Мирзә Ибраһимов халгымызын ән чох сөвдийи вә һөрмәт бәсләдийи азычылардандыр. Отузунчу илләрдән сонра азычылыг фәалийәтинә башлаан Мирзә Ибраһимов шеир вә һекайәләрилә нәзәри-диггәти чәлб әтмиш вә ярадычылыгының илк күнләриндән дөврүнүн ән актуал мәсәләләрилә бүтүн дәринлийи вә кенишлийи илә мәшғул олмушдур.

О, 1911-чи илдә йохсул бир аиләдә андан олмуш, бөйүк әһтият ичәрисиндә бөйүмүш вә кичик ишларындан нефть мәдәнләриндә фәһләлик әтмишир. Бунунла янаш оларат кәнч Мирзә фабрика-завод шакирдлийи мәктәбиндә, нефть техникимунда охумуш, өз үзәриндә дәрин вә чиди оларат ишләмиш вә тез бир заманда аспирантураны гуртармага, әлми әсәрләр язмага вә филоложик әмләрә намизәди ады алмага мұвәффәк олмушдур.

Мирзә Ибраһимов ярадычылыг сәһәсиндә дә бу чүр тез парламышдыр. О, дәрин азычы мұһабәтәсинә, һәятин ән типик вә характерик чәһәтләрини тәсвир әтмәйә гадир бир азычыдыр.

Мирзә Ибраһимов йолдаш әдәби ярадычылыкта илк бөйүк адымыны драматургия сәһәсиндә әтмишдыр. Мәрһум Чәфәр Чаббарлыдан сонра бир нечә ил драм театрымыз мұасир орижинал әсәрә бөйүк әһтият һиссә әтди. Репертуар—театрын сийәси вә мәфкурәви истигамәти дәмәкдир. Һәр заман инчәсәләтимизин ән сыраларында дуран Әзизбәйов адына Азәрбайҗан Дәвләт Драм Театрына Чәфәр Чаббарлы ән'әнәләрини давам әтдирмәк вә һәр чүр формализм-натурализмә гаршы гәт'и мұбаризә апариаг үчүн дөврүн габагчылыг фикирләрини дашыян гүввәтли әсәрләр ләзым иди.

Мирзә Ибраһимов йолдаш өз «Һәят» драмасы илә театрын бу бөйүк әһтиятчыны едәди. «Һәят» драм театрымызын тарихиндә ени бир дөврүн, парлаг фәзлийәт дөврүнүн, бөйүк мұвәффәгийәтләр вә гурулушлар дөврүнүн яранмасына сәбәб олду. Мирзә Ибраһимовун «Һәят» театрымыз әнчә бир Һәят кәтирди.

«Һәят», кәндләримиздә колхозларын мөһкәмләмәси уғрунда кәдән мұбаризәнин ән парлаг сәһнәләрини тәсвир әтмишир. Мирзә Ибраһимов йолдаш бу әсәриндә Һәят вә Аббас кими ирәдәли, мұбариз болшевик образлары яратмышдыр. Совет һөкүмәтинин дүшмәнләри голчомалар, бүрократлар, арагарышдыраплар әсәрдә кәскин гәләмә тәпгид әдилмишир. «Һәят» драмасында бир сыра гүввәтли сурәтләр верилимишир ки, тамашачыларын хатирәсиндә һәр заман яшайыр вә «Һәят» әсәрини Азәрбайҗан совет драматургиясының гүввәтли әсәрләри сырасында яшадыр.

«Һәят»дан сонра Мирзә Ибраһимов йолдаш бөйүк бир гәләм күчүнә малик, сийәси чәһәтдән габагчылыг бир сәнәткар кими танынмага башлады.

Мирзә Ибраһимов йолдаш «Һәят»дан сонра Испания халгының фашизм илә мұбаризәсинә һәср әтдийи «Мадрид» п'есини театра тәгдим әтди. Онын архасынча «Мәһәббәт» п'есини мейдана чыхды.

«Мадрид» әсәри бүтүн совет драматургиясында бу мөвзуа һәср әдилмиш илк бөйүк әсәрләрдәндир. Вәтән мұһарибәсинин илк күнләриндә азылмыш вә ойналмыш «Мәһәббәт» п'есини сәз Азәрбайҗан халгының гаилы фашизмә гаршы мұбаризәсинә, Азәрбайҗан огулларының вә гызларының бөйүк вәтән уғрунда, Сталин уғрунда фәдакарчасына вурушдуғларыны тәсвир әдән бир әсәрдир. «Һәят» вә «Мадрид» кими «Мәһәббәт» әсәри дә Әзизбәйов адына драм театрының тарихиндә мұһим рол ойнамыш әсәрләрдәндир. «Мәһәббәт» театрын өз репертуарында вәтән мұһарибәсинин ән мұбариз мәсәләләрини әкс әтмәсинә ярдым әтди, тамашачылар фашизмә гаршы мұбаризә руһу ашылаяраг дөврүн актуал вә типик образларыны яратды.

Бөйүк реализм вә актуаллыг үмүмийәтлә Мирзә Ибраһимов драматургиясының ән бариз хүсүсийәтидир. Бу хүсүсийәт Мирзә Ибраһимову кениш тамашачы күтәләрилә багламыш вә ону дәриндән сөвдирмишир. Бу п'есләр театрымызын сийәси истигамәтини тәһийи әтмиш вә режиссор—актйорларымызын ярадычылыгында мұһим рол ойнамышдыр.

Мирзә Ибраһимов бир сыра һекайәләрдән сонра «Кәләчәк күн» романыны азды.

Инкилис вә американ империалистләринин әлиндә оянчаг олан Иран шаһлыгының зүлмү алтында инләйән халг күтәләринин азадлыг вә демократия уғрунда апардыгы бөйүк мұбаризәйә һәср әдилмиш «Кәләчәк күн» романы әдәбиятымызын мұвәффәгийәтидир. Мирзә Ибраһимов бу романда Рәза хан зүлмүнүн бүтүн фәчиәләрини, ачлыгы, сәфәләти, бөйүк бир халгын тәлейи өз мұстәмләкәчи сийәсәтләринә

гурбан әдән инкилис-американ дәвләтләринин ики үзлү сийәсәтини бөйүк бир сәнәткарлыгга тәсвир әдир. Мирзә Ибраһимов, п'есләриндә олдуғу кими «Кәләчәк күн» романында да бәдий чәһәтчә гүввәтли, хәтирдән сийлиmäйчәк дөһәләр, реал вә дәрин образлар ярагышдыр. Феодалларын, ажанларын, мұбаширләрин яратдыгы чинайәтләр, Муса кишинин вә онун айләсинин башына кәдән мұсибәтләри, Күнәзаның һакам мәһәббәти вә фәчиәнә өлүмү, азадлыг вә хош күн үчүн вурушан ингилабчы кәнчләрин Рәза шаһларла, полис террорилә, инкилис вә американ империалист сийәсәтилә мұбаризәләри әсәрдә бәдий вә көзәл бир дил илә тәсвир әдилмишир. Она кәрә дә «Кәләчәк күн» романы халг ичәрисиндә шөһрәт газанды вә охучуларын севимли китабы олду.

Мирзә Ибраһимов дөврүнүн нәбзини тутмагы бачаран, сийәси чәһәтдән ән мұбариз вә габагчылыг мөвзулары гәләмә алаан вә хәтирдә гәләчәг гүввәтли сурәтләр гәлләреясини яратмыш бир азычыдыр.

Мирзә Ибраһимов йолдашын тәкчә бәдий ярадычылыг сәһәсиндә йох, әлми сәһәдә дә хидмәтләри вардыр. Онын бөйүк азычы-демократ Чалил Мәммәдгулузадә һагында аздыгы әсәр Азәрбайҗан әдәбияты тарихиндә көркәмли рол ойнаян бир әсәрдир. Бундан башга Мирзә Ибраһимов йолдаш әдәбият вә инчәсәнәт һагында бир сыра мәгәләләр азымышдыр. «Бөйүк демократ» әсәри вә сапр әлми мәгәләләр Мирзә Ибраһимовун һадисәләрин сийәси-мәфкурәви дәринлийини көрән, тәпгиди тәфәккүрә малик бир әлим олдуғуну кәстәрир.

Мирзә Ибраһимов йолдаш Азәрбайҗан Әлмәләр Академиясының һәгиги үзвәдур.

Мирзә Ибраһимов йолдаш узун заман Азәрбайҗан инчәсәнәтинә рәһбәрлик әтмиш, Инчәсәнәт ишләри Идарәсинин рәиси вәзифәсиндә чалышмышдыр. Бундан сонра Мирзә Ибраһимов йолдаш маариф пәзирини вәзифәсиндә Азәрбайҗан маарифинин инкишафында бөйүк ишләр көрмүшдур. Һазырда Мирзә Ибраһимов йолдаш Азәрбайҗан ССР Пәзирләр Совети сәдринин мұавини вә Азәрбайҗан Совет Азычылары Иттифагының сәдри вәзифәсиндәдир.

М. Ибраһимов йолдаш Ленин ордени, Гырмызы Әмәк Байрагы ордени, «Гафгазын мұдафиәси үчүн», «1941—1945-чи илләрин Бөйүк Вәтән мұһарибәсиндә фәдакар әмәк үчүн» медаллары илә тәлтиф әдилмишир. О, әнчә дөфә ССРИ Али Советинә депутат сечилимишир.

Нуха, Гутгаһән вә Вартәһән районларының зәһмәткешләри Мирзә Әждәр оғлу Ибраһимову Милләтләр Советинә сечкиләр үзә Нуха сечки даярәсиндән енә дә ССРИ Али Советинә депутатлыга намизәд кәстәримишләр.

Мирзә йолдаш бир депутат кими коммунизм чәмийәти уғрундагы мұбаризәнин габаг сәфәләриндә даянымыш вә даяначагдыр. Халгын инамыны бу вахта гәдәр доғруатдуғу кими енә дә доғруадачагдыр.

САБИТ РӘҺМАН.